

GABRIEL FLORIN MOISA

**ISTORIE ȘI ISTORIOGRAFIE ÎN ROMÂNIA
CONTEMPORANĂ**

TEZĂ DE ABILITARE

Rezumat în limba română

După absolvirea studiilor universitare și angajarea ca muzeograf la Muzeul Țării Crișurilor din Oradea, am desfășurat o activitate de cercetare în domeniul istoriei contemporane a României, cu accent pe problematica istoriei Transilvaniei, și a istoriei istoriografiei românești, cu precădere a celei din perioada regimului comunist. Rezultatele cercetării au fost publicate sau au fost prezentate în cadrul unor sesiuni științifice de comunicări susținute în țară și în străinătate. Activitatea de cercetare a fost dublată, începând din 1996, și de una didactică, susținută la Facultatea de Istorie-Geografie a Universității din Oradea.

În anul 2002 am susținut teza de doctorat, cu un subiect inedit în istoriografia română, lucrare care a văzut lumina tiparului un an mai târziu, volumul intitulat *Istoria Transilvaniei în istoriografia românească 1965-1989*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 374 p., fiind prima contribuție de tip sinteză din istoriografia română consacrată scrisului istoric din România regimului Nicolae Ceaușescu cu referire la Transilvania.

Atât în perioada premergătoare susținerii tezei de doctorat, cât și după aceea, am făcut parte din colective de cadre didactice universitare și cercetători antrenați în elaborarea unor lucrări de sinteză consacrate istoriei României, cu precădere a istoriei Transilvaniei.

În anul 2004, în urma câștigării concursului pentru ocuparea posturilor didactice, am devenit lector titular la Universitatea din Oradea, Facultatea de Istorie-Geografie, Catedra de istorie, fiind titularul mai multor cursuri de la nivel licență și, ulterior, masterat, atât în domeniul istoriei cât și în cel al istoriografiei.

Activitatea mea de cercetare a continuat și după încadrarea ca titular la Universitatea din Oradea, aria de interes și temele abordate fiind mai complexe și mai diversificate, dat fiind extinderea subiectelor avute în atenție în cadrul activităților didactice. Am continuat seria publicațiilor referitoare la istoria contemporană a României și a istoriei istoriografiei,

Încă din perioada în care activam ca muzeograf și cercetător am dus la bun sfârșit (prin publicarea a două volume, *Colectivizare, rezistență și represiune în vestul României (1948-1951)*, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 1999, 176 p. și *Istorie și propagandă istorică în România 1945-1989*, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2002, 232 p.) două cercetări care anunțau încă de atunci principalele direcții de cercetare asumate ulterior prin mai multe volume, studii, articole și proiecte de cercetare. În primul am dezbătut, pentru prima dată în istoriografia românească postdecembristă, la o dimensiune mai amplă, problematica răscoalelor țărănești care au avut loc în județele Bihor și Arad în anul 1949. Cel de-al doilea volum a abordat spinoasa chestiune a ideologizării scrisului istoric românesc în anii regimului comunist. Este o lucrare care investighează dialogul scrisului istoric cu politicul, și al politicului cu scrisul istoric, în contextul unei ecuații care are la bază documentul de partid, directiva ideologică și reverberațiile lor în mediul istoricilor.

În anul 2005 am fost cooptat în colectivul de cercetare și elaborare a unui volum consacrat istoriei orașului Oradea, activitate finalizată prin publicarea în anul 2007 a lucrării: *Istoria orașului Oradea*, Oradea, 2007, 510 p., prima lucrare de asemenea anvergură din istoriografia românească.

Continuând cercetările consacrate istoriografiei românești, începute la doctorat, am publicat în anul 2007 lucrarea *Direcții și tendințe în istoriografia românească 1989-2006*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2007, 218 p., o lucrare care duce dincolo de anul 1989, cel în care am încheiat cercetarea la doctorat, analiza asupra istoriografiei românești. În anii următori am intrat în profunzime cu analizarea intruziunii ideologice în sfera scrisului istoric și al culturii în general în anii regimului comunist. În acest sens, în anul 2012 am publicat în limba engleză o lucrare care analizează pe verticală anumite segmente ce țin de arealul de interes precizat, intitulată, *History, Ideology and Politics in Communist Romania 1948-1989*, Eötvös Lorand Kiadó, Budapesta, 2012, 492 p. O sinteză a acestei lucrări, mult prescurtată, a apărut și în limba română: *Clio în zodia ideologizării*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2013, 304 p.

Opțiunile mele în sfera cercetării au continuat și s-au dezvoltat în perimetrul istoriei comunismului în România. Astfel, în două volume am analizat perioada debutului regimului comunist în România. Într-o primă lucrare am investigat activitatea grupului anticomunist condus de Adrian Mihuț, *Structuri anticomuniste din vestul României. Grupul Adrian Mihuț*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2012, 320 p., iar în cea de-a doua activitatea Frontului Plugarilor, unul dintre „tovarășii de drum” ai comuniștilor din nord-vestul României în drumul spre cucerirea deplină a puterii, *Frontul Plugarilor din Regionala Crișana-Maramureș (1945-1953)*, Editura Universității din Oradea/Editura Muzeului Țării Crișurilor din Oradea, 2012, 355 p.

În ultimii ani, preocupările mele științifice s-au îndreptat și spre istoria românilor din afara granițelor, mai precis a românilor din Ungaria, pe care i-am descoperit prin lucrările propriilor lor elite în contextul pregătirii tezei de doctorat. Astfel se explică prima lucrare dedicată comunității românești din Ungaria intitulată, *Istoriografia românilor din Ungaria 1920-2010. Între deziderat și realitate*, Editura NOI, Giula, Ungaria, 2010, 318 p. în care am analizat scrisul istoric al elitei românilor din Ungaria în strânsă legătură cu mediul politic în care acesta a evoluat. Este o lucrare singulară în peisajul istoriografic românesc. Volumul a fost foarte bine primit în cadrul comunității românești din Ungaria și nu numai, context în care am încheiat un colectiv de cercetători de origine română din Ungaria, pe care i-am coordonat și alături de care am elaborat o sinteză istorică consacrată acestei comunități, intitulată *Cultura și istoria românilor din Ungaria*, Academia Română. Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2013, 350 p.

În toată această perioadă am coordonat volumele mai multor conferințe organizate de către mine, atât în calitate de președinte al comitetului de organizare cât și ca membru în astfel de colective. Amintesc selectiv câteva: **Gabriel Moisa**, Sorin Șipoș, Igor Șarov, *Statutul istoriei și al istoricilor în contemporaneitate*, Editura MEGA, Cluj-Napoca, 2013, 414 p., Sorin Șipoș, **Gabriel Moisa**, Dan Octavian Cepraga, Mircea Brie, Teodor Mateoc, *From Periphery to Centre. The Image of Europe at the Eastern Border of Europe*, Romanian Academy, Center for Transylvanian Studies, Cluj-Napoca, 2014, 292 p. și Sorin Șipoș, **Gabriel Moisa**, Florin Sfrengu, Mircea Brie, Ion Gumenâi, *The Historian's Atelier. Sources, Methods, Interpretations*, Romanian Academy. Center for Transylvanian Studies, Cluj-Napoca, 2012, 280 p.. Lista de lucrări cuprinde toate aceste contribuții.

Volumelor publicate, fie în calitate de autor cât și de coautor sau coordonator, li s-au adăugat numeroase studii, articole, recenzii.

În calitate de cadru didactic titular, activitatea mea nu s-a rezumat doar la predare și cercetare, ci a inclus și alte activități specifice domeniului ocupațional. Am făcut parte din echipe ale unor proiecte de cercetare și predare naționale și internaționale și am fost membru în colective de organizare a unor conferințe naționale sau internaționale.

Începând din 2010 am participat la o serie de activități academice internaționale "On the teaching programme of the teaching staff. In the framework Lifelong Learning Programme/Erasmus Teaching Assignments," este vorba în special de activități cu caracter didactic, la mai multe universități din Uniunea Europeană: Paris X Nanterre, Coimbra, Padova, Amiens, Reims, Veneția.

Data fiind tradiția învățământului istoric românesc la Oradea, a nevoii continuării acestuia la toate nivelele, dar mai ales datorită solicitărilor tot mai insistente venite din partea

studenților de la istorie, dar și a celor de la relații internaționale, științe politice și jurnalism din cadrul facultății noastre, se impune necesitatea menținerii numărului cadrelor didactice din Departamentul de istorie care pot coordona teze de doctorat, în condițiile în care generația matură de conducători de doctorat iese din scenă. Perpetuarea unei școli de doctorat românească în istorie la frontiera vestică a României este mai mult decât necesară.

Perspectiva de a fi conducător de doctorat va face ca pe lângă activitatea didactică și de cercetare proprie, proiectele mele să se îndrepte și spre activitatea de cercetare a studenților, facilitându-mi demararea unor proiecte academice adresate celor care urmează diferite nivele de studiu. În acest sens, am în vedere inițierea unor noi cursuri și a unor noi teme de cercetare care să aibă un caracter interdisciplinar și în care să fie implicați studenți de la mai multe specializări, atât din cadrul Universității din Oradea cât și din țară sau străinătate.

În concluzie, sintetizând cele prezentate, putem spune că toate activitățile academice specifice se încadrează pe o linie de continuitate cu preocupările avute până în prezent, activitățile viitoare mergând pe calea diversificării și extinderii preocupărilor academice deja existente – în primul rând a celor cu caracter didactic, dar și al celor din domeniul cercetării.